

TEŊ-LA BA SI ŊMUŊSA PI HIIBURU TIŊŊAA

Wia Bie ne kii Wia tinɗaaraa

¹ Faafaa-la Wia bul wiaa pi la naabalimaba a yuge ne. Wonɓie-la u si to bul wiaa piba ma yuga ne. U to nialɗ fa sii bul wiaa, Wia Diŋ-zɔŋ-la doluŋ le ne a bul wiaa deenɓa piba.

² Ama leele tapulaa deenɓa, u to u Bie le ne a bul wiaa pila. U leŋe u Bie deenɗ ne keŋ kuŋ-kala doluŋ. Wia sii che duu ŋaa dunia, u leŋe u Bie ne ŋaa. ³ Wia si keŋ tula-la, u ne u Bie ma keŋ. Ŋii Wia si naga, ŋii titia ne u ma nage. Wialɗ u sii bul keŋ doluŋ. Dol-la ne u kaa beŋ kuŋ-kala si he dunia le. U si ku tuu dunia, u piise niaa disinniŋ ta ne. U si ŋaa ŋii dere, u jila hoŋ Wia seme, ni-duoŋ di-hoŋuŋ. ⁴ U ne kii Wia tinɗaaraa kala. Yiri-la u si laa Wia teen, u ma ne kii yiri-la Wia tinɗaara-la si laa.

⁵ Wialɗ Wia si bula a tigeu le ne ŋla:

“Ŋ ŋaa mi Bii ne,
mi ne luluŋ jiniŋ.”

U saa bira bula a tigeu le:

“Mi jaŋ ŋaa ŋ Nyimma,
ŋ ma jaŋ ŋaa mi Bii.”

Wia tinɗaari bee le ne Wia ha bul wiinɗ deenɗ? Ba kuŋ-kala le dee Wia bul wiinɗ deenɗ. ⁶ Bua-la le u si leŋe u Bie ku tuu dunia, u bira bula a bul,

“Wia tinɗaaraa kala jaŋ tuu kpirimi u sipaanɗ a chuolu.”

7 Wialij Wia si bula a mu tige u tinɗaaraa le ne ŋla: U si,

“Mi leŋe mi tinɗaaraa nage pelij
ari nyiŋ-gelij ne.”

8 Ama u si bul wiaa a tige u Bie le, ŋla ne u bul:
U si,

“Ŋ kuoruŋ jaŋ he dime a kaa mu deeŋ deeŋ.
Wia tuɔ-pul kiaa ne jaŋ ŋaa ŋ kuori-
daaŋtiga di ŋ kaa beŋ ŋ niaa.”

9 “Ŋ cho wutitiiba ne a kii wu-nyiarinŋ.

Ŋii ne tii ŋ Nyimma Wia liisinŋ
di ŋ yuga kii ŋ doŋsuŋ tinŋaa a bibenba.”

10 Wialij ba bira si bula a tige u Bie le ne ŋla:
Ba si,

“La Tiina, ŋ ne ta tinŋteen buŋbuŋ-la,
a ta wia nyuŋ maa.

11 Wia nyuŋ ari tinŋteen kala jaŋ lel, ama ŋ-na
jaŋ he dime.

Ba kala jaŋ birime ku-binaa a koŋe, ari
genniŋ sii koŋe ŋii.

12 Ba jaŋ nage gerinŋ di ŋ kaa kpeŋ.

Ŋ jaŋ keŋba kaa birime, ari geri-zoŋ-la si
yie birime ŋii. Di u zo muŋ ne lia, u bira
bi ku-falii ŋaa.

Ama ŋ-na bi jaŋ ko di ŋ birima. Ŋ bi jaŋ ko di
ŋ hiesa.”

13 Wialij Wia bira si bula pu ne ŋla: U si,

“Ku hoŋ mi seme, ni-duoŋ di-hoŋuŋ,
see mi yuo dii ŋ diŋdoŋŋoo kala dexe.”

Wia tinɗaari beɛ le ne Wia ha bul wiinŋ deeŋ?
Ba kuŋ-kala le dee Wia bul wiinŋ deeŋ. 14 Wia
tinɗaara-la kala ŋaa Wia tinɗinnaa ne. Wia yie
tinɗa ba mu pe nialij u sii che u laa ta le ne.

2

Yesu ne ŋaa la Laataara

¹ A tiŋ wiiŋ deen wiaa, u maga di la keŋ wialiq la si nia woruŋ, a sí hariŋ miiru. ² Wialiq Wia tiŋdaaraa fa si bula pi Iziral tiŋŋaa fa dolie ne woruŋ. Di nuu ne fa bi baa to, koo di nuu ne fa chei ba kuŋ, ba yie doŋisu ne woruŋ. ³ Wia síi che duu laala ta, ŋii ŋaa wu-bal ne a kii wialiq Wia tiŋdaara-la si bula. Di la ne bi wii-la seye, wii-kala bira tuo duu laala ta, see duu doŋisela. La Tiina Yesu ne laa sipaaŋ bul wii-la. Nialiq ma si nii wii-la bula pila ne. ⁴ Wia ma titia daga ari wii-la ba si bula ŋaa wutitii ne. U dage u doluŋ a ŋaa wu-kpuŋkperisiŋ ari wu-magilaa kala. Wia ma to u tuotoruŋ le ne a leŋ niaa keŋ doluŋ, di ba tiŋ ba tiŋtiŋŋaa u Diŋ-zoŋ-la doluŋ le.

⁵ U bi naga Wia joŋ tiŋtee-falii-la si jaŋ ko a he Wia tiŋdaaraa nisiŋ le ne di ba bibenŋ. Tiŋtee-falii-la wiaa ne la bulaa pima. ⁶ Wia teniŋ tuoŋ seme doŋo ba bula,

“Bee kuŋ ne nuhuobiine ŋaa ŋ bibiine u wiaa,
bee kuŋ ne nuhuobiine bie ma ŋaa ŋ
bibenu?”

⁷ Ŋ si ta nuhuobiine, ŋ leŋe Wia tiŋdaaraa kiiu mua ne,
ama ŋ leŋe nuhuobiine ne keŋ yiriŋ ari
doluŋ.

⁸ Ŋ joŋ kuŋ-kala ne a he u nisiŋ le u bibenŋ.”
Ŋ si joŋ kuŋ-kala he nuhuobiine nisiŋ le ŋii, ŋ
leŋe u keŋ ba kala doluŋ ne. Ama lee le la na
di nuhuobiine ha bi kuŋ-kala ka beŋ. ⁹ La na
ari Wia fa leŋe Wia tiŋdaaraa ne kii Yesu mua.

Ama l  le Wia leŋe Yesu yuge a keŋ yiriŋ maa, b  e wiaa u na h  eŋ ne a suu. Wia lahorimo le ne u fa   aa   ii, duu wuo laa nuhuobiinee kala nyuŋ a suu.

¹⁰ Kialiŋ si he dunia le, Wia ne   aaba a tiiba maa. U s  i che di u biiriŋ yuge a ko u teen, u leŋe ba sipaa-laara chaasa na h  eŋ ne woruŋ duu sene wuo laaba ta. ¹¹ Nii-la si piise niaa disinniŋ ta, ari nialiŋ disinniŋ u si piisa ta, ba kala nyimma   aa kubala ne.   ii ne tii u   aa   ii a wuo yire ba kala u naaŋbiiriŋ, ka hiisiŋ buu kene. ¹² Wialiŋ Yesu si bula pi Wia ne   la:

“Mi jaŋ yire    yiriŋ mi naaŋbiiriŋ teen.

Nialiŋ si hilime aa chuolun tuoŋ mi jaŋ denniŋ.”

¹³ U bira bula,

“Mi jaŋ laa    wiaa kala dii,”

a bira bul,

“Nami ari    biiri-la kala    si joŋo pimi.”

¹⁴ Biiri-la Wia si joŋo pi Kirisito keŋ chaliŋ ari yaraa ne.   ii titia ne Kirisito ma keŋ chaliŋ ari yaraa duu suu a wuo yuo dii Sitaani, nii-la si keŋ suuŋ doluŋ, ¹⁵ a wuo laa niaa ta, nialiŋ s  i fa suuŋ a   aa suuŋ yosi ba miisiŋ kala le. ¹⁶   ii wiaa u bi naga ari u ko duu pe Wia tiŋdaaraa le ne, ama u ko duu pe Abiraham doho niaa le ne. ¹⁷   ii ne tii u birime nuhuobiine a ma nage u naaŋbiiri-la, ba wii-wii-kala le. U   aa   ii duu wuo ku   aa nialiŋ si tima pipi Wia niaa nyuŋ kuhiaŋ u naaŋbiiriŋ tuoŋ ne a wuo faaba nennige, a wuo   aa ni-titii, a wuo pe nialiŋ le Wia woŋbiin le, a wuo leŋ di Wia joŋ u baaniŋ u fa si kene a tiŋ niaa haacheba wiaa ta. ¹⁸ U

titia na heeŋ ne woruŋ. Sitaani ma fa magisu. Ŋii wiaa u jaŋ wuo pe nialin Sitaani síi magise le.

3

Yesu ne kii Moosis

¹ Ŋii wiaa mi naaŋbiirin si bi disinnin kene Wia sipaan, Wia ne yirela di la ko u teen. U saa maga di ma jon Yesu wiaa he ma nyuŋ le. U ne ŋaa Wia naŋzoo a ŋaa nialin si kpu pusun pipi Wia kuhian maa, wonbii-la la síi to le. ² U to nii-la si liisu niin woruŋ ne a tima pu, ari Moosis fa si to Wia niin ŋii a tima pi Wia niaa. ³ La jima ari nii-la si saa dii-zomuŋ ne maga duu laa yirin a kii dia-la u si saa. Ŋii titia ne yiri-la Yesu si laa ne yuga kii Moosis yirin. ⁴ Dia-na kala si he dime, nuu ne saa. Ama kialin kala si he dime, Wia ne ŋaa. ⁵ Moosis fa ŋaa tinŋinni-titii ne Wia niaa kala tuon a tima pipiba. U ne fa bul wiaa piba a tige wialin si jaŋ ko le. ⁶ Ama Kirisito-na fa ŋaa Wia Bii ne, a ŋaa ni-titii a tima pipi Wia niaa. Di la ma ne keŋ nyu-duon a tin kialin la síi yielu wiaa, la ma jaŋ wuo ŋaa u dia niaa.

Ŋii la si jaŋ ŋaa a na wiese Wia teen

⁷ Ŋii wiaa, Wia Din-zon-la bula pila ari, “Jiniŋ, di ma ne nii Wia yiikoro,

⁸ ma síi siiduon keŋ, ari nialin fa si lii Wia hariŋ girin tuon si keŋ siiduon ŋii.

Bua-la le ne ba magisemi a ŋaa mi na baaniŋ.

⁹ Lee-la ma naabalimaba magisemi ne woruŋ, a na mi wu-ŋaalaa jisin mahin balia.

10 Ŋii wiaa ne mi baaniŋ sii niaa deenba kala nyuŋ. Ŋii ne mi bul,

‘Ba tuobiinaa yie ŋaa ba yeŋŋi ne,
ba bi mi niŋ wiaa ka to.’

11 Ŋii ne mi na baaniŋ a ŋmiese a bul,
‘Mi bi jaŋ piba di-honuŋ di ba hono wiesi da.’ ”

12 Mi naaŋbiiriŋ, má pɔ ma titia le di ma tuɔŋ nuu sí wu-bɔŋ biinu. Di u ne ŋaa ŋii, u bira bi jaŋ laa Wia wiaa dii. U jaŋ joŋ hariŋ yia Wia-la si weye. 13 Ama má pe doŋɔ le tapulii-na kala a lii jiniŋ a kaa mumu, di wu-bɔŋŋɔɔ sí wuo nyise ma kuŋ-kala a wuo ŋaa di ma ŋaa siiduo wiaa Wia sipaŋ. 14 Wialiŋ la si laa dii buŋbuŋ, di la ne keŋba ŋii a kaa mu wuu, la di Kirisito kala jaŋ ŋaa kubala. 15 Wialiŋ ba si bul Wia teniŋ tuɔŋ ne ŋla:

“Jiniŋ, di ma ne kɔ di ma nii Wia yiikoro,
ma sí siiduoŋ keŋ ari nialiŋ fa si lii Wia hariŋ si keŋ siiduoŋ ŋii.”

16 Kubeɛba ne nii Wia yiikoro aŋ lii Wia hariŋ? Nialiŋ fa si to Moosis hariŋ a lii Ijipiti tiŋteen le ne ŋaa ŋii. 17 Kubeɛba ne fa leŋe Wia baaniŋ sii ba nyuŋ jisiŋ mahiŋ balia? Nialiŋ fa si bi u niŋ wiaa to le ne leŋe u baaniŋ sii. Ba ne u leŋ ba suu giriŋ tuɔŋ ŋii. 18 Kubeɛba le ne Wia ŋmiesa he ari ba bi jaŋ na wiese-la u fa síi che u joŋo pi u niaa? Nialiŋ fa si bi Wia niŋ wiaa ka to le ne u bul ŋii. 19 La na ari ba si bi Wia wiaa laa dii ne tii ba bi wiese-la wuo na Wia fa síi che u joŋo pi u niaa.

4

¹ Wia læɛɛ bula pila ari la jaŋ wuo kɔ u teen a na wiese. Ŋii wiaa má leŋ di la keŋ la titia woruŋ duu sí wuo na di la dɔŋsuŋ ŋaa wiaa chei. Di la ne ŋaa wiaa chichei, la bi jaŋ na wiese u teen. ² Wia wu-zɔmɔ-la ba si bula pila, ba fa bula pi la naabalimaba ma ne. Ama ba bi wialin laa dii. Ŋii wiaa wialin biba le pe. ³ La nialin si laa wialin dii jaŋ wuo mu Wia teen a na wiese-la ari Wia si bul ŋii. U si,

“Mi na baaniŋ, ŋii ne tii mi ŋmieɛ ari

ba bi jaŋ na wiese-la mi fa síi che mi joŋo piba.”

Ama la jima ari buŋbuŋ-la Wia si ŋaa dunia dɛɛ, u tiŋ u tiŋtiŋŋaa kala dɛɛ ne. ⁴ Wialin ba si bula Wia tenin tuon a tige che-pemin cheŋ ne ŋla: Ba si,

“Wia si ŋaa dunia dɛɛ, u wiese ne che-pemin cheŋ.”

⁵ Lee-la titia Wia bira bula,
“Ba bi jaŋ na wiese mi teen.”

⁶ Ŋii-na niaa dɔŋsuŋ jaŋ na wiese-la. Ama nialin si laa sipaan nii Wia wu-zɔmɔ-la bi wiese-la na, bæ wiaa ba bi wialin ba si nia to.

⁷ Ŋii ne Wia bira liise tapulii kubala. Tapulii-la ne ŋaa jiniŋ. U to la naabalima Devit le ne a bul wiin deen. U si,

“Jiniŋ, di ma ne ku nii Wia yiikoro, ma sí siiduon keŋ.”

⁸ Bua-la le ba naabalima Josua fa si ŋaa Iziral tiŋŋaa sipaa-laara, u biba wiese pa. Di u ne fa piba wiese, Wia fa bira bi jaŋ bul tapulii dɔŋ wiaa. ⁹ Ŋii wiaa, tapulii dɔŋ ne he dime, Wia

níaa sí jaŋ wiesi. ¹⁰ Nii-la kala sí ná wiese Wia teenŋ, u tiina leŋ u tiŋtiŋŋaa ne aŋ wiesi, ari Wia ma sí tiŋ u tiŋtiŋŋaa deŋe aŋ wiesi ŋii.

¹¹ Má saa leŋ di la he doluŋ a ná wiese-la Wia síi che duu joŋo pila. Nialinŋ fa sí bi u niinŋ wialinŋ to, ba bi wiese-la ná. Di la ma ne bi u niinŋ wialinŋ ka to, la ma bi jaŋ ná wiese-la.

¹² Wia niinŋ wíaa weye a keŋ niinŋ a kii sia niirinŋ balia kala síi dii nyagaga. U yie wuo tɔɔ juu nuhuobiine, a keŋ u dima ari u miisinŋ kaa pɔre doŋo le. U yie wuo jinŋ nuhuobiine tuɔŋ ari u tuobiinaa kala. ¹³ Kuŋ-kala tuo sí jaŋ wuo keŋ u titia faa Wia teenŋ. Wia ná kuŋ-kala ne, u teenŋ ba kala he pulumuŋ tuɔŋ ne. U jaŋ leŋ di la dage la wu-ŋaalaa kala a pu.

Yesu ne ŋaa nialinŋ sí tima pipi Wia níaa nyuŋ kuhianŋ

¹⁴ Yesu ne ŋaa Wia Bie a bira ŋaa nialinŋ sí tima pipi Wia níaa nyuŋ ba tuɔŋ kuhianŋ. U ne ŋaa kuhiasi-la tuɔŋ kuhianŋ maa. U sí tiŋ u tiŋtiŋŋaa deŋe, u jil wia nyuŋ a mu Wia teenŋ. La kuhianŋ sí yuga ŋii, má leŋ di la keŋ wialinŋ la sí laa dii woruŋ. ¹⁵ Yesu bi nage nialinŋ sí kpu pusuŋ pipi Wia kuhiasinŋ sí bi níaa nennige ka fa ŋii. U ne wuo fála nennige a jinŋ wialinŋ síi walimela, beŋe wíaa ba ma walimu ne. Sitaani paala magisu ne, ama u bi wu-boŋ kala ŋaa. ¹⁶ Ŋii wíaa má leŋ di la keŋ nyu-duoŋ a wuo yi lee-la Wia sí hoŋo, duu wuo fála nennige. Di la ne juu wii-kala, u jaŋ fála nennige a pela le.

5

¹ Nialin si kpu pusun pipi Wia kuhian-na kala, ba yie liisu niaa tuon ne. U he nuhuobiine ari Wia pege a laa kiaa pipi Wia, an pe kpu pusun a piise niaa disinnin tita. ² U siaa yie fiele niaa nyun ne worun, nialin sii naa wu-bonhoo an bi jin, ari nialin si yenje Wia wonbii-la le, bee wiaa u ma titia yie naa wiaa chichei ne. ³ A tin nii wiaa ne u yie kpu pusun pipi Wia a tin u titia haacheba wiaa, di Wia piise u disinnin ta, a bira kpu pusun pipi Wia maa a tin ni-kaana-la kala wiaa, di Wia piise ba ma disinnin ta. ⁴ Nu-kala bi jan wuo liise u titia a titin tintimin deen. Wia ne yie liise tiina ari u fa si liise Eron nii. ⁵ Nii titia ne Kirisito ma bi u titia kaa yuge duu tin tintimii-la nialin si kpu pusun pipi Wia kuhian sii tin. Ama Wia ne liisu. Wii-la Wia si bula pu ne nla: U si,

“Ŋ naa mi Bii ne,
jiniŋ mi ne lulun.”

⁶ Wia tenin tuon seme donoo maa u bula,
“Ŋ nage nii-la fa si kpu pusun pipi Wia donoo ba
sii yire

Melikizedeki ne.

Ŋ jan tima pipi Wia niaa nyun a kaa mu
deen deen.”

⁷ Yesu fa si he u miisin le dunia deen le, u chuole Wia a faasa yel sii-liirin a sul Wia, u-na nii-la si jan wuo laa u miisin ta duu si suu. Yesu seye duu naa wialin sii tore Wia tuon ne, nii ne tii Wia laa u Wii-sula. ⁸ Yesu fa naa Wia Bii ma ne, ama u na heen ne worun. U si na heen nii, u ku jin nii u si jan naa a to Wia niin worun. ⁹ U si

to Wia niinj kala dere, u ku gaa nialinj kala ma sii to u niinj sipaa-laara, a laaba ta a kaa mu deenj deenj. ¹⁰ Nii ne Wia liisu duu gaa nialinj si tima pipi Wia niaa nyuj kuhianj, a tima pi Wia ari Melikizedeki fa si timaa pi Wia nii.

Ma waa Wia wiaa le, aŋ si harinj jono yia Wia wu-zomɔ-la

¹¹ La keŋ wiaa yuge ne di la bul a tige wiinj deenj le. La bi jinj nii la si janj wuo bul wii-la di ma jinj u bubuɔŋ, bee wiaa leele ma digilaa kparima ne. Ma bi wialinj bubuɔŋ wuo jinj lima lima. ¹² Ma si nii Wia wu-zomɔ-la, u diene ne. U fa maga di ma ne didage niaa, ama ma bira che nuu ne duu didage ma Wia niinj wialinj ma si nia buŋbuŋ. U naga maa che yilinj ne di ma wase. Ma ha bi ku-duoruŋ wuo didii. ¹³ Bii-mulo ne yie wiwase yilinj, u bi ku-duoruŋ wuo didii. Nii titia ne ma ma nage. Ma ma ha bi wu-duoruŋ wuo jijinj. Wialinj ba si dagema janj leŋ di ma keŋ tuɔ-pula Wia sipaanj. ¹⁴ Nihianj ne wuo ku-duoruŋ didii. Nialinj si waa dere Wia wiaa le nage nihiasinj ne. Nii ne tii ba yie wuo jinj wu-bɔŋŋɔ ari wu-zɔŋŋɔ pɛge, bee wiaa ba venee gaa wu-zɔŋŋɔ ne.

6

¹ Nii wiaa la si wuo jinj buŋbuŋ wialinj ba si bula pila a tige Kirisito le nii, u maga di la kiele mu sipaanj ne a wuo waa dere Kirisito wiaa le. Ma si leŋe di la bira suomo bubul wialinj la si janj gaa a birima lii la haacheba-la le, aŋ leŋ la wu-bomɔ-la la fa sii gaa. La bira bi che di la suomo bul nii la si janj to a laa Wia wiaa dii.

² La ma bira bi che la bul nii ba si jaŋ fola Wii-
 chuole liiŋ, ari nii ba si jaŋ joŋ nisaa danla le,
 ari nii niaa si jaŋ suu aŋ sii suuŋ le, ari nii Wia
 si jaŋ dii niaa sariya a joŋ cheeriŋ pi doŋsuŋ a
 kaa mu deeŋ deeŋ, a bira joŋ miisiŋ pi doŋsuŋ
 ma a kaa mu deeŋ deeŋ. ³ Di Wia ne seye, la
 jaŋ kieli buŋbuŋ wialiŋ aŋ mu sipaaŋ. ⁴ Di Wia
 ne wuo suri niaa siaa di ba wuo jiŋ u wiaa, a
 wuo laa wialiŋ si lii Wia teeŋ dii, a bira keŋ u
 Diŋ-zoŋ-la maa, ⁵ a wuo nii Wia niŋ wiaa a jiŋ
 ari u niŋ wialiŋ zoŋo ne kiŋkeŋ, a bira wuo
 na Wia kuorii-la si jaŋ ko doluŋ si mage nii ba
 miisiŋ le leele ŋla, ⁶ di ba ne jiŋ wiaa deeŋba
 kala aŋ bira joŋ hariŋ yia Wia wu-zoŋo-la, ee
 ne ba jaŋ bira ŋaa di ba birima lii ba haacheba
 le, aŋ bira ko Wia teeŋ? Ba bira bi jaŋ wuo
 miira ko Wia teeŋ. U saa naga ari ba bira wasa
 kpaase Wia Bie mere daa-geese nyuŋ ne. Ba si
 ŋaa nii, ba bira leŋe hiisiŋ dii u ne niaa tuoŋ.
⁷ Di duonuŋ ne nii he tiŋteeŋ le, tiŋtee-la yie
 wuo nyua duoŋ lii-la. U si nyua lii-la nii, kiaa
 wiwase lee-la. Nialiŋ sii pere lee-la ma nina
 kiaa woruŋ. Tiŋtee-la zoŋo piba ne. Wia ne pe
 tiŋtee-la le. ⁸ Ama di yaŋ ari soŋsuŋ duŋduŋa
 nii nyu lee-la, nii-na tiŋtee-la bi zoŋo pi nialiŋ.
 Wia via tiŋtee-la wiaa ne. Ba jaŋ chaane nyiniŋ
 he duu dii buru.

⁹ Laa bul wiaa deeŋba kala, ama ma-na, la
 naŋdoŋ-chooloo, ma-na kpia ne. Ma bi tiŋtee-
 loru-la wiaa la si bula naga. La ŋaa yarida ari
 Wia jaŋ laama ta, ¹⁰ bee wiaa Wia keŋ wutitii.
 U bi jaŋ bee kieli tiŋtimii-la ma si tima pu. A
 tiŋ u wiaa ma cho u niaa ne a tima pipiba, aŋ

haa titiŋ ŋii. ¹¹ La saa cho di ma kuŋ-kala fiɛɛ siiŋ aa yiele kialiŋ ma si jaŋ na, a jiŋ woruŋ ari ma sene jaŋ naba, a keŋ ŋii naaŋ le a mu dere. ¹² La bi che di ma keŋ yariwiŋ. Ŋii ne tii la bul ŋii. Laa che di ma to nialiŋ si laa Wia wiaa dii faafaa naa-buasuŋ ne. Niaa deenba chiŋ wialiŋ ba si laa dii le ne a nyalima ŋii halii, a wuo na kialiŋ Wia fa si bula piba ari ba jaŋ na.

Wialiŋ Wia si bula sene ŋaa ne

¹³ Faafaa-la Wia bil u niŋ a pi Abiraham aŋ ŋmieɛ. Kuŋ-kala fa tuo a yuga a kii u-na Wia duu ŋmieɛ. Ŋii ne u ŋmieɛ u titia. ¹⁴ U ŋmiesa a bul, “Wutitii, mi jaŋ peŋ le a leŋ di ŋ doho niaa puŋ.” ¹⁵ Ŋii ne Abiraham keŋ kenyiri a wuo nyalime, a sene na wii-la Wia fa si bula pu ari u jaŋ na. ¹⁶ Ama di nuhobiinee nii che di ba ŋmieɛ, ba yie ŋmieɛ ku-la si kiiba ne. Di ba ne keŋ wii ma kaa lileɛ, ba yie ŋmieɛ ne. Di ba ne ŋmiesa, wii-la sene chiŋ. ¹⁷ Wia fa bula pi u niaa ari u jaŋ joŋ kiaa piba. U fa sii che di ba chaasa jiŋ ari u bi jaŋ keŋ u niŋ birime, ama u sene jaŋ joŋ kialiŋ piba, u ŋmiesa daŋ ne. ¹⁸ Wia saa ŋaa wiaa balia ne. U si wuo bul wii-la aŋ pe ŋmieɛ ŋii, wiaa deenba baliamiŋ bira bi jaŋ ko di ba birima, beɛ wiaa Wia bi wiaa nyaia. U bul wiaa deenba a pi la nialiŋ si fá mu Wia teen, di la laa la titia dime ne. U bul ŋii pila di la nyuŋ nyaase ne a tiŋ kialiŋ Wia si bula ari u jaŋ ŋaa pila wiaa, a keŋ kialiŋ la sii yielu woruŋ. ¹⁹ La sii yiele kialiŋ ŋii, la jaŋ wuo nyire la boye a chiŋ wialiŋ la si laa dii le woruŋ, a wuo juu Wia di-zoŋ-la, lee-la patiisa-baliŋ fa

si kere. Ni-peiba bi lee-la wuo juu. ²⁰ Yesu ne n̄aa nialij si tima pipi Wia n̄aa nyuŋ a kaa mu wuu, ari baal kubala ba faa yire Melikizedeki fa si n̄aa nialij si tima pipi Wia n̄aa nyuŋ kuhian a kaa mu wuu n̄ii. Yesu ne laa sipaan juu di-zoŋ-la a tiŋ la wiaa, di la ma wuo to u hariŋ a juu lee-la.

7

Ba bul wiaa a tige Melikizedeki le, nii-la si kpu pusun pipi Wia

¹ Baal-la ba si yiru Melikizedeki, u fa n̄aa taŋ kubala kuoru ne aŋ fa pe n̄aa nii-la si kpu pusun pipi Wii-jaribako. Taŋ-la yiriŋ ne Selem. Bua kubala Melikizedeki cheŋ Abiraham duu mu yuo laaliŋ dii tiŋtee doŋsun kuoroo aŋ kuko. N̄ii ne u sul Wia pu duu peu le. ² N̄ii ne Abiraham keŋ kialij u si paa laal-la le a kaa kpaaleree fii, a joŋ doŋo pu. Melikizedeki yiri-la bubuoŋ ne kuoru-la si keŋ tuo-pula Wia sipaan. Baal-la ne bira n̄aa Selem kuoro maa. Selem kuoro bubuoŋ ne, kuoru-la si keŋ u n̄aa hoŋ som. ³ Melikizedeki fa bi nyimma kene, u bi naan ma kene. Nuukala fa bi u doho jiiŋ, a bi bua-la ba si lulu ari bua-la u si suba ma jiiŋ. Ama u fa nage Wia Bii ne. U n̄aa nii-la si tima pipi Wia n̄aa nyuŋ a kaa mu wuu.

⁴ Ma jaŋ na di u fa n̄aa ni-bal ne. La naabalima Abiraham fa si lii laaliŋ ko, u paala kpaal kpaal pu ne. ⁵ Baal doŋ ma ne fa he dime. U yiriŋ ne fa Liivai, u biiriŋ ne fa n̄aa nialij si kpu pusun pipi Wia doho n̄aa. Wialij Moosis fa si n̄muŋsa bil di n̄aa tuto tuoŋ ba bula ari

Abiraham doho niaa kala keŋ ba kiaa kpaalere fii fii, a joŋ doŋo pi ba naaŋbie Liivai ari u biirinŋ. La jima ari Liivai doho niaa ari Iziral tiŋŋaa doŋsuŋ kala ŋaa Abiraham doho niaa ne. Ama Wia haa bul ŋii ne. ⁶ Melikizedeki fa bi Liivai doho nuu ŋaa aŋ pe laa kpaalinŋ Abiraham teenŋ, aŋ sul Wia pu duu pe u le. Ka Wia ma fa ta niinŋ ne Abiraham teenŋ. ⁷ Nibalinŋ ne yie sul Wia duu pe ni-bie le. Wii tuo ba si jaŋ kaa lere a tige wiinŋ deenŋ le. ⁸ Liivai nialinŋ si laa kpaalinŋ deenŋ, ba-naa suu ne. Ama Melikizedeki si laa kiaa Abiraham teenŋ, u-na bi jaŋ suu. Ari jiniŋ u ha weye ne. Ba bul ŋii ne Wia teninŋ tuoŋ. ⁹⁻¹⁰ Bua-la le Liivai naabalima Abiraham si cheŋ Melikizedeki a keŋ kiaa kpaalere pu di ba ha bi Liivai lula. Lere u yie lilaa kiaa u niaa teenŋ ne. Ama Abiraham fa si joŋ kiaa pi Melikizedeki ŋii, la jaŋ wuo bul ari Liivai ma fa joŋ kiaa puu ne, be wiaa u ŋaa Abiraham doho nuu ne.

¹¹ Wia si joŋ u niinŋ a pi Moosis, bua-la le ne Liivai biirinŋ suomo tinŋ tinŋtimii-la nialinŋ si kpu pusunŋ pipi Wia sii tinŋ. Di tinŋtimii-la fa pe Iziral tiŋŋaa le di ba chaasa ŋaa ni-zomɔ, ŋii-na u bira bi maga di nuu doŋ si nage Melikizedeki ko aa tinŋ nialinŋ si kpu pusunŋ pipi Wia tinŋtinŋaa. Ama Wia si nuu doŋ jaŋ ko (a pe Iziral tiŋŋaa le). U-na bi jaŋ lii Eronŋ doho niaa tuoŋ. ¹² Di ba ne liise nuu a bul di u doho niaa dunɔɔna ne kpu pusunŋ pipi Wia, aŋ bira liise nuu si bi u doho niaa tuoŋ lia, see di ba keŋ wialinŋ ba sii to ma kaa birime. ¹³ La Tiina Kirisito wiaa ne baa bul ŋii. U ma lii doho doŋ tuoŋ ne. Nuukala ha

bi doho deenɔ tuɔŋ lia a ɔaa nii-la si kpu pusunɔ pipi Wia. Nu-kala jima ari Yesu lii Juda doho niaa tuɔŋ nɛ. ¹⁴ Ama bua-la lɛ Moosis fa si bul wiaa a tige nialinɔ si janɔ kpu pusunɔ pipi Wia lɛ, u bi bula ari ba liise nuu si lii Juda doho niaa tuɔŋ.

Yesu nɛ ɔaa nii-la si timaa pi Wia niaa nyunɔ deenɔ deenɔ

¹⁵ Nu dɔŋ si tima pipi Wia niaa nyunɔ si folo kɔ ɔla a nage Melikizedeki, wiaa deenɔba kala chaasa chinɔ nɛ. ¹⁶ U tiina si ku ɔaa nii-la si tima pipi Wia niaa nyunɔ ɔii, u bi naga ari u doho wii nɛ. U bira bi naga ari wialinɔ ba si ɔmunɔsa bil di niaa tuto nɛ daga ba liisu. Ama u miisinɔ dolunɔ lɛ nɛ ba liisu. U janɔ hɛ dime deenɔ deenɔ. U bi janɔ suu. ¹⁷ Wia bula pu a bul, “Ŋ nage Melikizedeki nɛ. Ŋ janɔ chinɔ la nyunɔ a tima pipi Wia a kaa mu deenɔ deenɔ.” ¹⁸ ɔii wiaa ba jonɔ wialinɔ Moosis fa si ɔmunɔsa bil di niaa tuto ta nɛ. Ba bira bi bubuo kene, ba bi janɔ wuo pɛ nuu lɛ. ¹⁹ Wialinɔ Moosis fa si ɔmunɔsa bil di niaa tuto bi janɔ wuo leŋ di nuu-kala wuo chaasa ɔaa ni-zɔŋ. Ba si jonɔ wu-binaa ta, wu-falaa nɛ hɛ dime la tuto. Wu-falaa deenɔba lɛ nɛ laa yiele. Ba suri wonɔbiinɔ pila nɛ, di la wuo kɔ Wia teenɔ.

²⁰ Wia ɔmiesa nɛ a danɔ wu-falaa deenɔba lɛ u si bula pila. ²¹ Di ba nɛ fa liise nialinɔ si kpu pusunɔ pipi Wia, Wia bi ɔmiesa hɛ, aŋ ka ba titinɔ ba tinɔŋɔaa. Ama la Tiina Wia si liise Yesu, u ɔmiesa nɛ a bul, “Mi bi janɔ keŋ mi niinɔ birime.” U bira bula, “Ŋ nɛ ɔaa nii-la si timaa pimi Wia niaa nyunɔ a kaa mu wuu.” ²² Wia ta niinɔ nɛ u

niala teenj. Yesu ne u kaa ta nji-la. Wii-la u si bula ne kpia wialinj Moosis fa si gmunsa bil di niala tuto. Ŋii daga ari u ŋaa wutitii ne.

²³ Bunbun nialinj fa si kpu pusunj pipi Wia fa yuga ne, bee wiaa ba faa suu ne. Ba sii suu nii, ba bi tintimii-la wuo tinj deenj deenj. ²⁴ Ama Kirisito-na janj ŋaa nii-la si tima pipi Wia niala nyunj a kaa mu wuu, bee wiaa u bi suu. ²⁵ Ŋii wiaa, u janj wuo laa nialinj si tou le a ko Wia teenj ta. U janj wuo laaba ta, bee wiaa u janj he dime bua-na kala a sul Wia pipiba duu peba le.

²⁶ Yesu si ŋaa nialinj si tima pipi Wia niala nyunj kuhianj nii, u ŋaa wu-zonj ne a pila. Yesu bi disinj kenε, u bi wii-kala cheye. U chaasa ŋaa ni-zonj ne. U kenj u titia pore ne haache tinjŋaa le. Wia kenu ŋaa ni-bal. U si he Wia-janj le nii, u yuga kii kunj-kunj-kala si he dime. ²⁷ Nialinj fa si kpu pusunj pipi Wia kuhiasinj fa yie kpu pusunj tapulii-na kala ne. U fa maga di ba kpu pusunj a tinj ba titia haacheba wiaa ne, anj bira kpu donsunj ma a tinj niala haacheba wiaa. Yesu-na bi nii ŋaa. U bi pusunj kpua a tinj u titia haacheba wiaa. U liise sarika bala ne a pi Wia a tinj niala haacheba wiaa. U titia miisinj ne u kaa liise sarika-la. ²⁸ Ba yie to wialinj Moosis fa si gmunsa bil di niala tuto le ne a liise niala di ba ŋaa nialinj si kpu pusunj pipi Wia kuhiasinj. Nialinj ba si liisa fa kenj haache ne. Ama wii-la Wia si bula a tige u Bie Yesu le to harij ne a ko. Wia gmiεsa ne anj-na liise Yesu duu ŋaa nialinj si tima pipi Wia niala nyunj kuhianj. U chaasa ŋaa ni-zonj ne a kaa mu wuu. U bi janj ko duu kenj disinninj.

8

Yesu ne timaa pi Wia la nyuŋ

¹ Wii-la kala la sɪi bul wu-nyuŋ ne ŋla. La keŋ nialɪŋ si tima pipi Wia niaa nyuŋ kuhiaŋ ne. U ne he Wia-jaŋ a hoŋ Wii-jaribako seme, ni-duoŋ di-hoŋuŋ. ² Wia di-zoŋ-la le ne u he a titiŋ. Wia-dia titia ne ŋii. Lee-la nuhuobiine dee bi saa. La Tiina Wia ne saa. ³ Di ba ne liise nialɪŋ si kpu pusuŋ pipi Wia kuhiaŋ-na kala, ba yie liisu duu laa kiaa pipi Wia ne, aŋ pe kpu pusuŋ ma pupu. Ŋii wiaa u maga di nialɪŋ si tima pipi Wia niaa nyuŋ kuhiaŋ deeŋ ma joŋ kuŋ ne a pi Wia. ⁴ Di u ne saa fa he dunia le, u fa bi jaŋ ŋaa nii-la si kpu pusuŋ pipi Wia, bee wiaa nialɪŋ si he dunia le a kpu pusuŋ pipi Wia, ba nii to wialɪŋ Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto aŋ ŋiŋaa. ⁵ Niaa deeŋba si kpu pusuŋ pipi Wia kuhiasɪŋ tiŋ ba tiŋtiŋŋaa ne Wia-dia tuoŋ dunia deeŋ le. Ba sɪi tiŋ tiŋtiŋŋaa ŋii, baa chesi Wia di-zoŋ-la wiaa ne ŋii. Wia di-zoŋ-la titia dee. Moosis fa si ŋaa siri duu he lebiŋ, Wia fa bul wiaa pu ne. U si, “He lebi-la duu nage ku-la mi si dagiŋ peel-la nyuŋ.” ⁶ Tiŋtimii-la Kirisito sɪi tiŋ ne yuga kii tiŋtimii-la buŋbuŋ niaa si tima, bee wiaa Wia tou le ne a ta nii-faliŋ a pi u niaa. Nii-falii-la ne kpia buŋbuŋ nii-la Wia si ta u niaa le, bee wiaa wii-la Wia si bula bi jaŋ ko di u ta da. ⁷ Buŋbuŋ Wia ta niŋ ne u niaa teen. Di wialɪŋ faa pe u niaa le di ba ŋaa ni-zomo Wia teen, Wia fa bira bi jaŋ ta nii doŋ u niaa teen.

⁸ U na di buŋbuŋ wialɪŋ bi u niaa le pe di ba wuo ŋaa ni-zomo, ŋii ne u bira bul,

“Tapulii kubala mi jaŋ bira ta nii doŋ mi niaa
Iziral tiŋŋaa teen, ari Juda doho niaa le.”

⁹ Mi si jaŋ ta nii-la, u bi jaŋ nage buŋbuŋ nii-la
mi fa si ta ba naabalimaba teen

bua-la le mi si keŋba kaa lii Ijipiti tiŋteen.

Ba fa bi mi nii-la le to,

ŋii ne tii mi joŋ hariŋ yiaba.

¹⁰ Wialiq la Tiina Wia fa si bula ne ŋla: U si,
“Tapulii kubala ne jaŋ yi di mi ta niŋ mi niaa
Iziral tiŋŋaa teen.

Mi jaŋ leŋ di ba jiŋ mi niŋ wiaa woruŋ, a joŋo
he ba nyuŋ

ari ba tuoŋ kala le.

Di mi ne ŋaa ŋii, mi jaŋ ŋaa ba Wia,

di ba ma ŋaa mi niaa.

¹¹ Bua deen le nuu-kala bira bi jaŋ dage u doŋo
tiina

koo u naaŋbii ŋii u si jaŋ ŋaa a jiŋmi.

Nuu-kala jaŋ jiŋmi,

haŋbiisiŋ ari kuhiasiŋ kala.

¹² Mi jaŋ fába nennige a joŋ ba haacheba a
cheba.

Mi bira bi jaŋ liliisi ba wu-boŋŋoŋo.”

¹³ Wia si bul nii-falii-la wiaa ŋii, u si di buŋbuŋ
ku-la ŋaa ku-binii ne. Ku-la kala saa si diene
ŋaa ku-binii ne, u maga di ba joŋo ta ne.

9

Yesu ne timaa pi Wia la nyuŋ Wia-jaŋ le

¹ Buŋbuŋ-la Wia fa ta niŋ ne a pi u niaa. Nii-
la fa keŋ woŋbiee ne ba to a chuchuole Wia. Ba
fa he lebiŋ ne a chuchuolu dime. ² Lebi-la fa keŋ
leree balia ne, tegee ari sipaan. Tegee lebi-la le

ne chaaniŋ fa chiiŋ koruŋ nyuŋ. Teebul ma fa he dime. Boroboro-la ba si yie kaa mu bil Wia sipaaŋ ma fa daŋ teebul nyuŋ tegeɛ lebi-la le ne. Lee-la yiriŋ ne fa lee-la si bi disinniŋ kene, ³ a kiele juu lebi-la sipaaŋ, ba fa keŋ patiisa ne a kaa keɛ. Lee-la yiriŋ ne fa lee-la si chaasa pulle a bi disinniŋ kene. ⁴ Selime koruŋ ne fa he lee-la. Dime ne ba yie nyige tii-keliŋ suora si sima a pipi Wia. Daga kubala ma ne fa chiiŋ dime. Selime tou kala. Selime pupoiŋ ne fa he daga-la tuŋ. Pupoi-la tuŋ ne ba fa joŋ boroboro-la si lii Wia-jaŋ ku tuu a he. Eruŋ daa-la si toso ma fa he daga-la tuŋ ne. Tabii-taala-la le Wia fa si ŋmuŋse u niŋ wialiŋ he, u ma fa he dime ne. ⁵ Daga-la nyuŋ, ba me Wia tiŋdaaraa sii tul, a bil ba ma chiiŋ. Ba keŋ ba kiŋkesiŋ kaa jere to Wia kuori-kpasa-la nyuŋ, lee-la u si hono aa fa niaa nennige, a joŋ ba haacheba a cheba. Lele la bi jaŋ wuo bul wiaa yuge a tigeba le.

⁶ Di ba ne bil kialiŋ kala dere, nialiŋ si kpu pusuŋ pipi Wia, ba yie juu tegeɛ lebi-la di ba tiŋ tiŋtimii-la si maga di ba tiŋ. ⁷ Ama nialiŋ si kpu pusuŋ pipi Wia kuhiaŋ duŋduŋa ne yie juu lebi-la sipaaŋ. U ma saa yie juu lee-la bala ne jina kala. U yie keŋ chaliŋ ne a kaa juu pi Wia, a tiŋ u titia haacheba ari nialiŋ kala haacheba wiaa. ⁸ A tiŋ wiŋ deŋ wiaa Wia Diŋ-zoŋ-la chaasa dage ari woŋbii-la ba si to juuu lebi-la sipaaŋ, ba ha bi suro, bee wiaa tegeɛ lebi-la ha he dime ne. ⁹ Tegeɛ lebi-la nage dunia deŋ le la si he ne. U bi jaŋ dieni. Tegeɛ lebi-la le ne ba yie joŋ kiaa pipi Wia aŋ pe kpu pusuŋ pupu.

Wialiy ba si yie ŋaa lebi-la tuɔŋ, ba bi jaŋ wuo pɛ nialiy si keŋ kialiy kɔ, di ba tuɔbiinaa chesi.

¹⁰ Wiaa deenba dage kudiilee ari ku-nyualaa wiaa duŋduŋa nɛ. Ba bira dage ari ba si jaŋ fufo ba yaraa disinniy a kaa mu yi bua-la lɛ Wia si jaŋ keŋ wu-falaa kɔ nɛ.

¹¹ Ama Kirisito kɔ nɛ lɛɛɛ a ŋaa nialiy si tima pipi Wia niaa nyuŋ kuhian. Wii-la u si kaa kɔ nɛ zomɔ a kii buŋbuŋ wialiy. U si kɔ ŋii, u juu lebi-la sipaan si bi disinniy kenɛ, lee-la nɛ zomɔ kinkeŋ a kii buŋbuŋ ku-la. Nuhuobiine dee bi saa. U bi dunia deen kuŋ ŋaa. ¹² Kirisito juu lebi-la sipaan bala duŋduŋ nɛ. U bi buuna koo nɛ-pasiŋ chaliŋ kaa juu dime. Ama u keŋ u titia chaliŋ nɛ kaa juu, a joŋ chal-la a tiŋ la haacheba chimiy, a laala ta a kaa mu wuu.

¹³ Buŋbuŋ ba fa yie joŋ buuna koo nɛ-bele chaliŋ nɛ a fo niaa disinniy ta. Di nuu nɛ ŋaa disinniy, ba yie joŋ nɛ-pasa-la ba si kpua a nyige nɛ a pi Wia, a keŋ u tuɔruŋ kaa mise nialiy a piise ba disinni-la ta. ¹⁴ Di wiaa deenba nɛ wuo piise niaa disinniy ta, ŋii-na Kirisito chaliŋ ma jaŋ wuo paala piise niaa disinniy ta a kii buunaa koo nesiy chaliŋ. Kirisito fa bi disiŋ kala kenɛ. Wia Diŋ-zɔŋ-la doluŋ lɛ, u joŋ u titia pi Wia, a suu a tiŋ la wiaa. U jaŋ wuo leŋ di ma tuɔbiinaa chesi di ma sɪ wu-bɔŋ biinu, ka di ma wuo tima pipi Wia, Wia-la si keŋ miisiŋ.

¹⁵ Kirisito nɛ he Wia ari nuhuobiine pɛge. U lɛ nɛ Wia to a ta ŋii-falii-la u niaa teen. Wia ŋaa ŋii di nialiy kala u si yira wuo na kialiy u si si u jaŋ joŋo piba Wia-jaŋ lɛ. Kialiy jaŋ he dime a kaa mu wuu. Lɛɛɛ Kirisito suba nɛ. U suu ŋii

duu wuo laa niaa haacheba ta ne, nialij si gaa haache bua-la le ba fa sii to bunbun wialij Wia si ta u niaa teenj. ¹⁶ Di nuu ne si duu ne suba, nuu doŋ ne jaŋ dii u kiaa, di tiina ne ha bi suba, nii-la bi jaŋ wuo dii kialij, see di kialij tiina suba. ¹⁷ Di kiaa tiina ne weye, nii-la u si si u jaŋ dii u kiaa bi jaŋ wuo dii kialij, see di u suba. ¹⁸ Ŋii titia ne Wia joŋ chaliŋ ta bunbun nji-la. ¹⁹ Moosis si ŋmuŋse wialij bil di niaa tuto, di u ne ku dageba wialij a ku dɛɛ-na kala, u yie kpu ne-pasiŋ ari buunaa ne, a laa chaliŋ a gaa liiŋ guoli. U yie che pie-puŋ-fiesiŋ ari pipaa-sucrusuŋ a wo a he doŋo le, a kaa yuu challa, a mise he ten-la le u si ŋmuŋsa, aŋ pe gaa mise nialij maa. ²⁰ Di u ne gaa chal-la mimise nialij, ŋla ne u yie bul: U si, “Chal-la Wia si joŋo ta niij ma teenj ne ŋla.” ²¹ Ŋii titia ne u yie gaa chal-la mise lebi-la ari gbaŋsi-la kala ba si kaa titiŋ Wia tiŋtiŋgaa lebi-la tuoŋ. ²² Wutitii, wialij Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto, tuoŋ chaliŋ ne ba yie kaa fo kiaa jesiŋ kala disinniŋ ta. Di ba ne bi kuŋ chaliŋ liisa, Wia bi jaŋ wuo joŋ nuu-kala haacheba a cheu.

Yesu suu bala ne niaa nyuŋ duu laa haacheba ta

²³ Kialij si he lebi-la tuoŋ nage kialij si he Wia-jaŋ ne. U maga di ba keŋ pusuŋ chaliŋ chese kiaa deenba disinniŋ ta. Ama kialij titia si he Wia-jaŋ le, u maga di ba che ku-la si zomɔ kii pusu-la chaliŋ ne a piise ba disinniŋ ta. ²⁴ Kirisito juu Wia di-zoŋ-la titia ne. Lee-la u si jua, nuhuobiine dee bi gaa. Nialij si gaa lebi-la, baa chesi Wia di-zoŋ-la ne. Ama Kirisito juu

Wia-jaŋ titia ne. U juu lee-la duu wuo mu Wia teenɗ a chinɗ la nyuɗ. ²⁵ Nialinɗ si kpu pusunɗ pipi Wia kuhiasinɗ yie juu lebi-la sipaanɗ si bi disinninɗ kenɗ jina jina ne, a pe kenɗ pusunɗ chalinɗ kaa juu a pi Wia. Chal-la ba si yie kaa juu, ba titia chalinɗ dee. Ama Kirisito-na si juu lee-la, u bi naga ari u jaŋ venɗe juu dime jina-na kala ne a joŋ u titia a pipi Wia. ²⁶ Duu ne faa ŋaa ŋii, u fa jaŋ na heɗɗ jina-na kala a lii dunia di-suomuɗ a kaa ko ari jininɗ kala. Ama u si china mage ŋla, dunia diderinɗ kpaga ne. Ŋii ne u ko bala duu joŋ u titia a pi Wia a suu, a laa niaa haacheba ta. ²⁷ Bala ne nuu-kala jaŋ suu. Ŋii hariɗ le Wia jaŋ dii u tiina sariya. ²⁸ Ŋii titia ne ba kpu Kirisito balá duu wuo laa ni-danɗ haacheba ta. U jaŋ bira ko. Duu ne ko, u bira bi jaŋ laa niaa haacheba ta, ama u jaŋ laa nialinɗ ta, nialinɗ si ŋaa siri aa gberu.

10

¹ Wialinɗ Moosis fa si ŋmuɗsa bil di niaa tuto laa sipaanɗ ne, ka wu-zomɔ-la-na to hariɗ ko. Wialinɗ Moosis fa si ŋmuɗsa bil nage wu-zomɔ-la ne, ama wu-zomɔ-la titia dee ŋii. Ba nage wu-zomɔ-la daaliiminɗ ne. Ŋii wiaa pusu-la ba si yie kaa ku kpu pipi Wia jina-na kala, ba bi jaŋ wuo leɗ di nialinɗ si kenɗ pusu-la kaa ko ŋaa ni-zomɔ-la si bi disinɗ kala kenɗ. ² Di pusu-la ba si yie kaa mu kpu pipi Wia ne fa wuo leɗ nialinɗ si kaa ko ŋaa tuɔ-pul timma, ŋii-na ba fa bira bi jaŋ kpukpu pusunɗ deenɗa jina-na kala. Di ba ne fa wuo piise nialinɗ disinninɗ tita, ŋii-na ba fa bira bi jaŋ bibiine di ba kenɗ haache kala. ³ Ama

ba si yie kpu pusu-la pipi Wia jina-na kala, ba yie liliisi ba haacheba ne, ⁴ bεε wiaa nesin̄ ari buunaa chalin̄ bi jan̄ wuo laa niaa haacheba ta.

⁵ Ŋii ne tii Kirisito bul wiaa deen̄ba a pi Wia bua-la le u si ku tuu dunia. U si, “Ŋ-na bi pusu-la ba si yie kaa ku pin̄ ka che, an̄ bira bi pusu-la ma ba si yie kpu a nyige pin̄ ka che.

Ama ŋ liisemi ne di mi jon̄ mi titia kala a pin̄.

⁶ Ba si yie kpu pusu-la a nyige pipin̄, an̄ kpu pusu-la dɔnsun̄ maa a piise ba disinnin̄ tita, ŋ tuon̄ bi ba kala nyun̄ tɔre.

⁷ Ŋii ne mi bul, ‘Mi Tiina Wia, mi kɔ ne di mi ŋaa wialin̄ sii tɔre ŋ tuon̄.

Mi kɔ ne di mi ŋaa wialin̄ ba si ŋmun̄sa bil ŋ tenin̄ tuon̄ a tigemi le.’ ”

⁸ Wialin̄ Moosis fa si ŋmun̄sa bil di niaa tuto ne daga di ba kpu pusun̄ pipi Wia, a bira jon̄ kiaa pupu, a bira kpu pusun̄ a nyiga pi Wia, a kpu dɔnsun̄ maa a piise niaa disinnin̄ tita. Ama Kirisito bula di Wia bi ŋii cho. U tuon̄ ma bi ba nyun̄ tɔro. ⁹ Ŋii ne ka u bira bul, “Mi kɔ ne di mi ŋaa wialin̄ sii tɔre ŋ tuon̄.” U si bul ŋii, u via bun̄bun̄ wialin̄ ta ne, an̄ miira suomo bil wu-falia. ¹⁰ Kirisito si ŋaa Wia tuotɔru wii-la a jon̄ u titia kala a pu a tin̄ la wiaa, ŋii ne leŋe la bira bi disinnin̄ kenε. U si suu ŋii, u jon̄ u titia pi Wia balá ne. U bira bi jan̄ kɔ duu ŋaa ŋii.

¹¹ Nuu-kala si kpu pusun̄ pipi Wia yie chin̄ u lerin̄ ne a titin̄ u tin̄tin̄ŋaa tapulii-na kala, a venεε kpu pusun̄ pipi Wia tapulii-na kala. U si yie kpu kiaa deen̄ba a pipi Wia, ba bi jan̄

wuo laa niaa haacheba ta. ¹² Ama Kirisito suba a joŋ u titia a pi Wia bala ne duu laa niaa haacheba ta. U si ŋaa ŋii dere, u jil Wia-jaŋ a hoŋ Wia seme, ni-duoŋ di-honuŋ. ¹³ U jaŋ hoŋ dime hali, see di u yuo dii u diŋdoŋŋoo kala dere. ¹⁴ U si joŋ u titia a pi Wia balá ŋii, u leŋe nialiq ba si piise ba disinniŋ ta ŋaa tuo-pul timma ne u teenŋ a kaa mu wuu. ¹⁵ Wia Diŋ-zoŋ-la ma ŋaa wialiq la sí bul danŋsia. ¹⁶ U si, “Di tapulii doŋ ne yie, mi jaŋ ta mi niŋ ba teenŋ. Mi jaŋ leŋ di ba jiŋ mi niŋ wialiq, a joŋba he ba tuobiinaa ari ba nyuŋ kala le.”

¹⁷ U bira bula, “Mi bira bi jaŋ liliisi ma haacheba ari ma wu-boŋŋoo kala.”

¹⁸ Di Wia ne joŋ la haacheba-la kala a chela, u bira bi maga di la kpu pusuŋ a pi Wia a tiŋ la haacheba wiaa.

Má keŋ nyu-duoŋ a kpage Wia

¹⁹ Ŋii wiaa, mi naaŋbiiriŋ, la jaŋ wuo keŋ nyu-duoŋ a juu Wia di-zoŋ-la, beŋ wiaa Yesu joŋ u chaliŋ a jaase la wiaa ne. ²⁰ Woŋbii-falii ne Yesu suro pila. Woŋbii-la u si suro pila le ne la jaŋ to a juu Wia di-zoŋ-la, a laa miisiŋ Wia teenŋ. Bua-la le Yesu fa si bi suba, ŋii ne patiisa-bal ne fa kere lebi-la sipaaŋ. Ni-peiba bi dime wuo juu. Ŋii titia ne la fa bi Wia di-zoŋ-la wuo juu. Ama lele Yesu suba ne, ba keŋ patiisa-bal-la beŋe pila la wuo to juu Wia di-zoŋ-la. ²¹ La folo keŋ nialiq si tima pipi Wia kuhiaŋ ne, u bibenŋ Wia niaa. ²² Ŋii wiaa, má leŋ la keŋ nyu-duoŋ a laa wiaa deenba dii ari

tuɔ-bala, a mu Wia teenj. Wia chesɛ la tuɔŋ nɛ, a chesɛ la tuɔbiŋ-bomɔ-la kala ta. Ba bira bi jaŋ wiwalimɛla. U keŋ lii-zomun nɛ fola. La bira bi disinnij kenɛ. ²³ Ŋii wiaa, wialij la si laa dii, má leŋ di la yieɛ wialij, a chiŋ ba le kpaŋ kpaŋ, a sí begilu mua maa, bɛɛ wiaa Wia keŋ wutitii nɛ. Kialij u si si u jaŋ joŋo pila, la laa dii ari la jaŋ naba. ²⁴ Ŋii wiaa, má leŋ di la cho dɔŋɔ, a keŋ dɔŋɔ ari siifiesij, a pɛ dɔŋɔ le, aa ŋaa wu-zɔŋŋɔɔ dɔŋɔ le. ²⁵ La si yie hihilimi ŋii, niaa dɔŋsunj yie via nɛ. Ma sí ŋii ŋaa. Ama má leŋ di la haa hilimi a pipe dɔŋɔ le di la to Wia ari siifiesij, bɛɛ wiaa tapulii-la la Tiina Yesu si jaŋ miira kɔ kpaga nɛ.

²⁶ Di la nɛ ku jinj wutitii-la aŋ viau ta a ŋiŋaa wu-bɔŋŋɔɔ, kuŋ dɔŋ bira tuo ba si jaŋ wuo kpu a pi Wia a piisɛ la disinnij ta. ²⁷ Ama la jaŋ fá fawullunj, bɛɛ wiaa Wia jaŋ dii la sariya. U jaŋ joŋ cheerij a pila, a joŋla hɛ nyiniŋ le, nyiŋ-la jaŋ faasa didii kinkeŋ. Nyiŋ-la jaŋ dii Wia diŋdɔŋŋɔɔ kala dere. ²⁸ Di nuu-kala nɛ chei wialij Moosis fa si ŋmunsa bil di niaa tuto, aŋ ka di niaa balia koo batori nɛ hɛ dime a ŋaa wiila u si ŋaa chei danɗia, ba yie kpu tiina nɛ. Ba yie bi u nennige ka fá. ²⁹ Di ba nɛ fa yie ŋaa ŋla, ɛɛ nɛ saa ba jaŋ ŋaa nii-la si bee guunɛ Wia Bie ari u tuo kuŋ-kala? Tiina bira keŋ Yesu chal-la Wia si joŋo ta niij u niaa le kaa chei nɛ. Chal-la nɛ Wia fa kaa chesɛ tiina disinnij kala ta u ku ŋaa tuɔ-pul tiina. Di tiina bira tuuse Wia Diŋ-zɔŋ-la fa síi pɛu le, u maga di ba dɔŋisu a kii nialij si chei wialij Moosis fa si ŋmunsa bil di niaa tuto. ³⁰ La jinj Wia nɛ. U si,

“Mi jaŋ joŋ wu-bomɔ-la niaa sii
ŋaa doŋɔ le a tiŋba.”

Nuu doŋ bira si,

“Wia jaŋ dii u niaa sariya.”

³¹ Di ŋ ne juu Wia-la si weye nisin, u jaŋ loro
piŋ.

³² Má liise mu yi bua-la le Wia si suri ma
siala, ma ku laa Yesu wiala dii. Bua-la le ma na
heŋ ne woruŋ aŋ nyalime. ³³ Bua doŋɔ ba yie
tuusema a doŋise ma niaa tuŋ. Bua doŋɔ ma
ba keŋma guoli nialin ba fa sii doŋise tuŋ a
doŋise ma. ³⁴ Ba keŋ niaa doŋsuŋ si laa
Yesu wiala dii a to dia ne. Ma si na nii, ma
tuŋ cheye ne. Ba bira fuga laa ma kiaa. Ba
si ŋaa nii, ma bi wii-kala bula. Ama ma tuŋ
toro ne, bee wiala ma jima ari ma ne keŋ kialiŋ
si zomɔ kii dunia deŋ kialiŋ ba si kaa laa ma
teen. Kialiŋ-na jaŋ he dime deŋ deŋ. ³⁵ Nii
wiala ma si leŋe di ma nanɗaasiŋ yuore. Di ma
ne chiŋ ma yarida le a si leŋ, ma time yuga ne
Wia teen. ³⁶ U maga di ma keŋ kenyiri a wuo
ŋaa wialiŋ Wia sii che di maa ŋaa. Di ma ne ŋaa
nii, ma jaŋ na kialiŋ u si si u jaŋ joŋo pima. ³⁷ U
si,

“Muapulii nii-la Wia si liisa jaŋ miira ko.

U bi jaŋ dieni.

³⁸ Nialiŋ kala si ŋaa tuo-pul tiŋŋaa Wia teen
maga di ba

haa ŋaa Wia yarida ne. Di ba ne ŋaa nii, ba jaŋ
keŋ

miisiŋ Wia teen.

Ama di ba ne via Wia ta,
u tuŋ bi jaŋ tore ba nyuŋ.”

39 Wia jaŋ dɔgise nialin si yenŋe aŋ viau ta. Ama la-na tuo niaa deenba tuɔŋ. La ŋaa Wia yarida ne a wuo laa la miisinŋ.

11

Buŋbuŋ nialin fa si laa Wia wiaa dii ŋii

1 Di ŋ ne laa Wia wiaa dii, ŋ yie jin ari kialin ŋ sii yielu Wia teen, ŋ jaŋ naba. Ŋ jaŋ jin ari kialin ŋ siin si bi na senɛ he dime ne. 2 Buŋbuŋ nialin fa si laa Wia wiaa dii, Wia tuɔŋ tɔre ba nyuŋ ne. 3 La laa Wia wiaa dii, ŋii ne tii la jin ari Wia ne ŋaa dunia, u bi kuŋ-kala kaa ŋaa dunia. U niin ne u kaa suro bul wiaa, aŋ ka kuŋ-kuŋ-kala-na he dime. Dunia kiaa deenba la sii na, ba fa tuo, Wia leŋe ba lii kialin la si bi na tuɔŋ ne.

4 Naanbiirinŋ balia ne fa he dime. Dɔŋɔ yirinŋ ne Ebil, dɔŋɔ ma yirinŋ ne Keen. Ba kala balia joŋ kiaa pi Wia ne. Ama Ebil-na fa laa Wia wiaa dii ne. A tinŋ ŋii wiaa, Wia laa kialin u si joŋo pu. Wia tuɔŋ tɔre ba nyuŋ a kii Keen kialin u si joŋo pu. Ŋii ne Wia leŋ Ebil ŋaa tuɔ-pul tiina u sipaanŋ. Ebil suba ma ne, ama a tinŋ u fa si laa Wia wiaa dii ŋii, u ha bul wiaa pipila ne.

5 Baal kubala ma ne fa he dime baa yire Inok. U ma fa laa Wia wiaa dii ne. U bi suba, aŋ ka Wia joŋu kaa jil Wia-jaŋ. Nuu-kala bira buu na. Wia titia ne joŋu kaa jil Wia-jaŋ. Wia tuɔŋ fa tɔre u nyuŋ ne, ka u-na joŋu kaa jil Wia-jaŋ.

6 Di nuu ne bi laa dii ari Wia he dime, Wia tuɔŋ bi jaŋ tɔre u tiina nyuŋ. Nii-la kala sii che duu ko Wia teen, u maga duu laa sipaanŋ laa dii ari

Wia he dime ne, a bira laa dii ari nii-la kala si bee chiche Wia, u tiina jaŋ laa u time Wia teenj.

⁷ Baal kubala ma ne fa he dime baa yire Nowa. U fa laa Wia wiaa dii ne. Ŋii ne Wia bula pu duu saa liiŋ daboro di ba di u dia niaa juu, bee wiaa uu che di u kpu dunia niaa kala kala ne. (Wia si bul wii-la u diene, aŋ ka wii-la-na ŋaa.) Ŋii ne Nowa sei a saa liiŋ daboro-la ba di u dia niaa juu, aŋ ka Wia leŋ liiŋ ku to dunia ni-kaanaa kala ba suu. Ama Nowa ari u dia niaa bi suba. Nowa si laa Wia wiaa dii ne tii u ku ŋaa tuo-pul tiina a joŋ cheeriŋ a pi ni-kaana-la kala ne.

⁸ Baal kubala ma ne fa he dime baa yire Abiraham. U ma fa laa Wia wiaa dii ne. Wia bula pu duu lii u jaŋ le a mu tiŋteenj doŋo, di u jaŋ joŋ lee-la a pi ba di u doho niaa. U to Wia niŋ le a lii u jaŋ le a mumu lee-la. U fa bi lee-la u sii mu jiŋ. ⁹ U si yi tiŋtee-la Wia si si u jaŋ joŋo pu, u hoŋ dime a ŋaa nuhuoru tiŋtee-la le. U bie Aizik ari u nihiŋ Jekob ma fa hoŋ lee-la titia ne a ŋaa nuhuoŋaa. Ba fa he leŋŋee ne a juuu. Wia fa bula ari u jaŋ joŋ tiŋtee-la pi ba kala ne. ¹⁰ Abiraham faa che duu juu taŋ-la Wia titia si bil u geŋtine a saa ne. Taŋ deen ne jaŋ he dime deen deen a mumu. Ŋii ne tii u sei a ŋaa nuhuoru tiŋteenj doŋo le. ¹¹ Ŋii titia ne Abiraham haala Saara ma laa Wia wiaa dii. Abiraham ari u haala kala fa hiesa ne woruŋ, ka Wia wuo peba le ba lul bie. Saara jima ari Wia keŋ wutitii ne. Ŋii wiaa u laa dii ari u jaŋ na ku-la Wia si si u jaŋ joŋo pu. ¹² Abiraham fa hiesa ne woruŋ a bi biiriŋ wuo lulul. Ŋii ne aŋ ka u lul bii-bala, ama u bii-bala-la le ne u doho

to puŋ. Ba yuga kieli. Ba yuga ari cheŋwulaa si yuga ŋii, koo hagila si yuga ŋii mugi-baliŋ niŋ nɛ.

¹³ Niaa deenba kala laa Wia wiaa dii nɛ aŋ-na suu. Kialiŋ Wia si si u jaŋ joŋo piba, ba biba na. Ba naba ari ba hɛ di-bolii, ama ba laa dii ari maachie ba jaŋ naba. Ŋii wiaa ba na kialiiŋ nɛ. Ba bira jima ari ba ŋaa nuhuɔraa nɛ dunia deen lɛ aŋ ta hoŋ tiŋtee doŋo lɛ. ¹⁴ Niaa deenba faa che ba titia leriŋ nɛ di ba hoŋ. Ŋii nɛ tii ba bul wiaa deenba a mu tige ba titia lɛ ŋii. ¹⁵ Ba bira bi tiŋtee-la lɛ ba si lia wiaa ka biine. Di ba nɛ faa biine u wiaa, ba fa jaŋ che woŋbiŋ a miira mu lee-la. ¹⁶ Ama ba faa che di ba hoŋ tiŋtee-la si zomɔ kii tiŋteyee doŋsuŋ. Wia-jaŋ nɛ ŋii. Wia titia nɛ saa jaŋ-la a piba. Ŋii nɛ tii ba wuo yire Wia yiriŋ, ka hiisiŋ bi Wia kene.

¹⁷ Abiraham laa Wia wiaa dii nɛ. Ŋii nɛ Wia magisu duu na ŋii u yarida si maga. Wia bula pu duu keŋ u bie Aizik a kpu a pu. U sei a ŋaa siri duu kpu Aizik a pu. Abiraham bie kala nɛ fa Aizik. ¹⁸ Wia fa bula pi Abiraham a tige Aizik lɛ duu jaŋ tou lɛ a leŋ di u doho niaa puŋ. ¹⁹ Abiraham fa jima ari Wia jaŋ wuo chise u bie suuŋ lɛ. Ŋii nɛ u ŋaa siri duu kpu u bie a pi Wia. U si ŋaa siri ŋii maa, u nage u kpua nɛ. Ŋii nɛ Wia ma chise Aizik suuŋ lɛ a joŋu pi Abiraham. ²⁰ Aizik ma fa laa Wia wiaa dii nɛ. Ŋii nɛ tii u sul Wia pi u biiriŋ Jekɔb ari Iso, di Wia peba lɛ maachie. ²¹ Jekɔb ma laa Wia wiaa dii nɛ. U suuŋ si kpaga nɛ, u ma sul Wia duu pe u nihee Josef biiriŋ lɛ. U tige u daaŋtiga nɛ a chuɔle Wia piba. ²² Josef ma fa laa Wia wiaa

dii nɛ. Ŋii wiaa u suuŋ si yie, u bul wii a mu tige Iziral tiŋŋaa ɛ aŋ-na suu. U bula di Iziral tiŋŋaa jaŋ lii Ijipiti tiŋteenɛ ɛ maachie a bira mu ba tiŋteenɛ. U bira bula piba di ba nii mu, ba pɛ joŋ u ku-suuŋ kaa mu hugi lee-la.

²³ Moosis naaŋ ari u nyimma ma fa laa Wia wiaa dii nɛ. Ijipiti kuoro fa bula pi Iziral tiŋŋaa di ba kpu ba bii-mulo-na kala si ŋaa haŋbolibie. Ama ba bi ŋii ŋaa. Ba si lul Moosis, ba na duu ŋaa bii-zoŋ nɛ. Ŋii nɛ ba joŋo faa cheŋsiŋ batori. ²⁴ Moosis si ku waa dɛɛ, u ma fa laa Wia wiaa dii nɛ. U bi seye di ba kɛnu yire kuoro Feero tolo bii. ²⁵ Moosis via ku-zomɔ-la kala u fa si jaŋ na Feero teenɛ. U fa bi che u to wu-bɔŋŋɔɔ ŋaaniŋ a ninii sima aŋ via u niaa ta. Ijipiti niaa fa sii dɔgise Wia niaa ŋii, u ŋaa siri di ba di ba kala nɛ na hɛɛŋ. ²⁶ Moosis ŋaa siri di ba dɔgisu duu na hɛɛŋ nɛ a tiŋ Kirisito-la wiaa, nii-la Wia si liisa. U jima ari hɛɛ-la kala u si jaŋ na a tiŋ u wiaa keŋ time nɛ, a kii ku-zomɔ-la ma kala u si jaŋ na Ijipiti tiŋteenɛ ɛ. U ŋaa siri duu laa time-la Wia si jaŋ joŋo pu maachie nɛ. ²⁷ Moosis fa laa Wia wiaa dii nɛ, ŋii nɛ tii u lii Ijipiti tiŋteenɛ a mu hoŋ tiŋteenɛ dɔŋɔ ɛ. U jima ari Ijipiti kuoro jaŋ na baaniŋ u nyuŋ, ama u bi u wiaa biina. U na hɛɛŋ nɛ, ama u nyalima aŋ beŋ Wia ɛ, Wia-la u si bi wuo na. ²⁸ Moosis ma fa laa Wia wiaa dii nɛ, ŋii nɛ tii u dage Iziral tiŋŋaa ba diisiŋ kieliŋ gbielela. U leŋe ba kpu pusuŋ, a keŋ chaliŋ taa ba borusuŋ kala. Ba si ŋaa ŋii, Wia tiŋdaari-la u si tima duu ku tuu a kpu Ijipiti tiŋŋaa bii-buŋbuŋ-na kala Ijipiti tiŋteenɛ ɛ, u ku tuu a kpuba aŋ

kieli Iziral tiŋŋaa ta.

²⁹ Iziral tiŋŋaa ma fa laa Wia wiaa dii nɛ. Ba fa si lii Ijipiti tiŋteenj ɛ a ku yi mugi-fiaŋ-la niinj, Wia ɛɛɛ u kpaɛ balia nɛ ba vɛɛɛ u tuɔɔɔ a chol. Ba vɛɛɛ u tuɔɔɔ a nage ba sɛɛ vɛɛɛ tiŋtee-hiliŋ ɛ nɛ. Ama Ijipiti timma-la fa sɛɛ kiriba si kɔ a walime di ba chol, muga-la ku toba. Ba kala suu. ³⁰ Bua dɔɔɔ Iziral tiŋŋaa ma fa laa Wia wiaa dii nɛ. Ba ŋaa wialiŋ Wia si dageba ba ŋaa, a vɛɛɛ golli kɛɛɛ-la si kɛɛɛ taŋ-la ba sɛɛ yire Jeriko tapulaa balipe. Ba si ŋaa ŋii a dɛɛɛ, Jeriko kɛɛɛ-la tel wuru. ³¹ Haal kubala ma nɛ fa hoŋ Jeriko ɛ, u yiriŋ nɛ Reehab. U fa ŋaa ha-chɔɔɔ nɛ. Ama u laa Wia wiaa dii nɛ. Ŋii nɛ u laa nialiŋ Iziral tiŋŋaa si tima di ba ku luɔɔɛ bee na Jeriko tiŋteenj si nage ŋii. A tiŋ ŋii wiaa Iziral tiŋŋaa si ku yuo dii taŋ-la, ba bi haal-la kpua. Ama ba kpu u jaŋ nialiŋ kala si bi Wia wiaa laa dii nɛ.

³² Wiaa dɔɔɔsuŋ hɛ dime mi faa che di mi bul. Ama di mi fa bul Gidianj, Beerak, Samsoŋ, Jefita, Devit, Samuel ari nialiŋ fa sɛɛ bul wiaa, Wia Diŋ-zɔɔɔ-la doluŋ ɛ wiaa, mi fa bi jaŋ wuo bula dɛɛɛ. Ba yuga kieli. ³³ Niaa deɛɛba kala fa laa Wia wiaa dii nɛ. Ŋii nɛ ba tuɔɔɔ dɔɔɔsuŋ yuo dii tiŋteyee dɔɔɔsuŋ aŋ laa ba kiaa. Ba to wutitii-la Wia sɛɛ che nɛ. Ba na kialij Wia si si u jaŋ joŋo piba. Naachigee fa sɛɛ che di ba chaŋ ba niaa dɔɔɔsuŋ, ba yuoba. Naachige-la biba wuo. ³⁴ Nyiniŋ ma bi ba dɔɔɔsuŋ wuo. Wia liiseba ni-bɔɔɔɔɔ nisiŋ ɛ di ba sɛɛba kpu. Ba fa bi doluŋ kɛɛɛ, ama Wia nɛ piba doluŋ ba wuo ŋaa wiaa. Ba ku ŋaa boi-duɔɔɔ tiŋŋaa a yuo

laaliŋ a dii. Ba yuo a dii tiŋteyee dɔŋsuŋ, ba laali-yuoroo fá lɛl. ³⁵ Haalaa biiriŋ si suba, Wia chiseba suuŋ lɛ nɛ. Niaa dɔŋsuŋ ma fa hɛ dime ba viireba kpu. Niaa deenba fa bi che di ba joŋ hariŋ yia Wia aŋ laa ba miisiŋ. Ba fa jima di ba nɛ suba maa, Wia jaŋ chiseba suuŋ lɛ a joŋ miisi-la si zɔmɔ a kii dunia deen kua a piba.

³⁶ Dunia niaa mɔŋ dɔŋsuŋ nɛ. Ba viire dɔŋsuŋ ma ba yaraa biɛlɛ. Ba vɔɔ dɔŋsuŋ maa ari chɔrumɔɔ aŋ kenba tɔ dia. ³⁷ Ba yage dɔŋsuŋ ari tabiaa, a ken dɔŋsuŋ kerɛ balia balia, aŋ kpu dɔŋsuŋ ma ari tokobiee. Ba dɔŋsuŋ faa laale piesee ari buunaa jɛŋŋɛ nɛ. Ba fa bi ba wu-cheɛli kala na. Ba dɔgisɛba, ba na hɛɛŋ.

³⁸ Dunia deen fa bi zɔmɔ pi nialiŋ. Ŋii nɛ ba lii niaa tuɔŋ a faa gollɛ tiŋtee-hiliŋ tuɔŋ ari peelee nyuŋ. Ba fáa bu-buɔsuŋ ari buɔsuŋ tuɔŋ nɛ.

³⁹ Wia teniŋ tuɔŋ ba bul niaa deenba wiaa woruŋ. Ba kala fa laa Wia wiaa dii nɛ. Ama kialiŋ Wia si si u jaŋ joŋo piba, ba biba na.

⁴⁰ Wia fa síi che duu joŋ ku-zɔŋ-la a piba ŋii, u faa biine la ma wiaa nɛ. U faa che di la di ba kala ŋaa ni-zɔmɔ nɛ woruŋ duu wuo joŋ ku-la pi la kala.

12

Má to Yesu naa-buasun

¹ La paala na di buŋbuŋ nialiŋ si sei Wia niŋ wialiŋ yuga nɛ. Ba chiŋ la sɛmɛ-na kala nɛ a gollila. Ba níi na wialiŋ kala la síi ŋaa. La si laa Wia niŋ wiaa ŋii, u naga laa fá a pipagise nɛ a mumu Wia-jaŋ. La síi fá ŋii, má leŋ di la joŋ kuŋ-kala si nyagela bil a ta. U maga di la leŋ

wu-bɔŋŋɔɔ ŋaaniŋ a wuo nyalime a fá mumu sipaaŋ. ² La sí fá ŋii, u maga di la beŋ Yesu le ne, beɛ wiaa u ne laa sipaaŋ sei wialŋ la si laa dii a nyalime mu, a na ba dideriŋ. U fa jima ari u jaŋ na heɛŋ, ama u bi wii-la u si laa dii leŋe ta, beɛ wiaa u jima ari u si ŋaa ŋii, Wia jaŋ leŋ duu tuɔŋ tɔɔɛ. Ŋii ne tii u sei ba kpaasu mere daa-gɛsɛɛ nyuŋ. U si dii hiisiŋ ŋii, u sipaa tuo. U si na heɛ-la a dɛɛ, u jil Wia-jaŋ a lɛɛɛ hoŋ Wia sɛmɛ, ni-duoŋ di-hɔnuŋ.

³ Má biine Yesu wiaa. U na heɛŋ ne woruŋ ni-bɔŋŋɔɔ nisiŋ le. Ama u nyalima chiŋ u yarida naaŋ le ne. Di ma ne biine u wiaa, ma naŋdaasiŋ bi jaŋ yuɔɔɛ. Ma bi jaŋ joŋ wialŋ ma si laa dii ta. ⁴ Ma si laa Yesu wiaa dii ŋii, ma di wu-bɔŋŋɔɔ ní loo. Ama wu-bɔmɔ-la ha bima wuo. Ama ma si via wu-bɔmɔ-la a na heɛŋ ŋii, ma chaliŋ ha bi jaasa. ⁵ Nyu-nyaase wialŋ Wia si bula pima, ma yua neɛ? Wia bul wialŋ pi u biiriŋ ne. U si,

“Mi bii, di Wia ní che duu dagiŋ woŋbiiniŋ, jegile nii woruŋ.

Duu ne dɔgisiŋ maa, sí leŋe di ŋ tuɔŋ chei.

⁶ Wia cho u bii-na kala ne, ŋii ne tii u dudɔgiseba ŋii.

Nuu-na kala Wia si bene u ŋaa u bii, u yie dɔgisu ne.”

⁷ Di Wia ní dɔgisiŋ, sei u niiniŋ. U jima ŋ ŋaa u bii ne. Ŋii ne tii u dɔgisiŋ. Ŋ ha na bii-na kala duu nyimma buu dageɛ? ⁸ Wia yie didage u biiriŋ kala ne. Di u bima daga, u naga ari ma tuo u biiri, ma ŋaa maŋгаа-biiri ne. ⁹ La nyimmaba si lulla, ba yie dagela ne,

la ma zizilba. Ŋii-na u maga di la ma to la Nyimma Wia woruŋ a wuo keŋ miisiŋ. ¹⁰ La nyimmaba si lulla la keŋ miisiŋ, ba yie dagela jisiŋ baŋmene ne. Ba tuɔtɔre wiaa ne ba yie dagela la tuto. La Nyimma Wia titia ma dagela ne. Uu che duu pela le ne, ŋii ne tii u didagela ŋii. Wia bi disinniŋ kene. Uu dagela di la ma nage ŋii u si naga ne. ¹¹ Bua-la le Wia sii dagela ŋii, la tuɔŋ yie chei ne, beɛ wiaa wialiŋ u sii dagela heye pila. Ama di la ne seye duu dagela, ŋii jaŋ pela le maachie. Di la ne nyalima a mu sipaŋ ŋii, wialiŋ jaŋ leŋ di la ŋaa tuɔ-pul timma Wia teen, a fiela hoŋ som ari yarifielaa.

Má pɔ ma titia le di wu-bɔŋ kala sí ma pege juu

¹² A tiŋ wiin deen wiaa, má joŋ ma nisaa ta aŋ leŋ di ma naŋdaasiŋ polli. ¹³ Wutitii-la ma si nia, má kenu kaa titiŋ a wuo mumu sipaŋ. Di ma ne ŋaa ŋii, ma jaŋ wuo pe nialiŋ si he ma tuɔŋ a laa Wia wiaa dii aŋ bi doluŋ kene wialiŋ le. Ma jaŋ wuo peba le di ba chiŋ ba yarida le a sí begilu. ¹⁴ Má he ma doluŋ kala aŋ loo chiche di ma di nuu-kala keŋ nii-bala, a bira loo chiche di ma sí disinniŋ keŋ. Di ma ne bi disinniŋ kene, ma jaŋ wuo na Wia. Nuu-kala si keŋ disinniŋ bi jaŋ wuo nau. ¹⁵ Wia si fála kala nennige ŋii, má pɔ di nuu-kala sí hariŋ joŋo yia nennige-la u sii fála le. Má pɔ ma titia le di wu-bɔŋ kala sí ma pege juu di ma keŋ disinniŋ Wia sipaŋ. ¹⁶ Ŋii wiaa má pɔ ma titia le di ma tuɔŋ nuu-kala sí ni-bɔŋ ŋaa, a bira pɔ di ma tuɔŋ nuu-kala sí u titia tuɔtɔre wu-ŋaalaa ma le to aŋ via Wia

wonɓiɓɓi ta. Baal kubala ne fa he dime baa yire Iso. U fa ŋaa u nyimma bii-hiaŋ ne, ama u ŋaa wu-boŋ ne u si joŋ u hiasɓi yalle aŋ laa kiaa dii. ¹⁷ U ŋii hariŋ le ne Iso tuɔŋ chei u si ŋaa ŋii. U faasa yel a sul u nyimma duu sul Wia pu duu peu le. Ama Wia biu le pe. U bi wii-la u si bula wuo kaa birime.

¹⁸ Má ko Wia teen ne. Ma naabalimaba fa ko peeliŋ deen teen ba sii yire Saana ne. U saa bi naga ari peeliŋ deen teen ne ma ko. Ba si ku yi peel-la, Wia bula piba di ba si peel-la digu. Ba na nyiŋ-geliŋ duu lii peel-la le, a bira na di peel-la kala to birimiŋ ne lim. Ba nii pel-bal maa duu lu lee-la. ¹⁹ Ba nii nyilliŋ ba sii ŋmuu, a nii nuu yiikoro maa sii bul wiaa. Ba si nii yiikori-la, ŋii ne ba fá fawulluŋ a bul di yiikori-la bira si wiaa bula piba. ²⁰ Wii-la u si bula pi nialiŋ heye ne a piba. U fa si di puna koo kuŋ-kala ne digi peel-la, u maga di ba yagu ari tabiaa ne a kpu. Wiiŋ deen fa heye ne nialiŋ teen. Ŋii ne tii ba bul ŋii. ²¹ Wialiŋ nialiŋ si na leŋe ba kala fá fawulluŋ, ŋii ne tii Moosis ma titia chichel a bul, “Mii fá fawulluŋ ne.” ²² Ama ma nialiŋ si laa Yesu wiaa dii, má ku yi peel-la ba sii yire Zaayon ne. Má ku yi taŋ-la ba sii yire Jerusalem a he Wia-jaŋ le ne. Wia-la si weye jaŋ ne ŋii. Wia tiŋdaaraa bui buiba bui ma hilimi lee-la ari tuɔɔruŋ. ²³ Lee-la ne nialiŋ Wia si laa sipaŋ laa ta he. Wia ma titia he dime ne a ŋaa nii-la si jaŋ dii nuu-kala sariya. Wia nialiŋ si suba ma he dime ne, nialiŋ u si leŋe ba ŋaa tuɔ-pul tiŋŋaa u sipaŋ. ²⁴ Má ko Yesu ma teen ne. U ne he Wia ari nuhuobiine pege. Wia tou

le ne a ta nji-faliŋ nuhuobiine teenŋ. U ne suba a joŋ u chaliŋ jaase a pi nuu-kala. U chal-la-na faasa tiŋ ne a pela le. U bi Ebil chaliŋ naga. Ebil chaliŋ-na fa joŋ cheeriŋ pi nii-la si kpau ne.

²⁵ Má jegile nii wialiŋ Yesu síi bul. Ma síba via ari Iziral tiŋŋaa si via wialiŋ Moosis fa si bula piba, Wia dögiseba ne. Ŋii wiaa, di la ne via wialiŋ Yesu Kirisito si bula, Wia jaŋ dögiseba a kii ŋii u si dögise Iziral tiŋŋaa. ²⁶ Iziral tiŋŋaa fa nii Wia yiikoro ne. U yiikoro leŋe tiŋteenŋ kala zigili ne. Lele ŋla Wia bula pila ari u jaŋ leŋ di tiŋteenŋ bira zigili, ama tiŋteenŋ dunđuŋa dee. Wia nyuŋ ari tiŋteenŋ kala ne jaŋ zigili.

²⁷ U si bula duu jaŋ bira leŋ di tiŋteenŋ zigili keŋ bubuŋ ne. U bubuŋ ne ŋla: Wia jaŋ leŋ di dunia deŋ kialiŋ u si ŋaa zigili. U jaŋ keŋba kaa birime, ka kialiŋ si bi wuo zigili-na he dime.

²⁸ Wia joŋ tiŋtee-la si bi wuo zigili ne a pila. Ŋii wiaa, má leŋ di la fáu a lolu, aŋ pe chuchuŋlu ari siifesiŋ. ²⁹ U maga di la fá Wia a chuŋlu, beŋ wiaa u nage nyiŋ-geliŋ ne a didii kiaa.

13

Ŋii la si jaŋ ŋaa di Wia tuŋ tɔre

¹ Ma nialiŋ si laa Yesu wiaa dii, ma si cho dɔŋɔ ŋii, má keŋ ŋii naaŋ le. ² Má he doluŋ a bibesŋ nuhuɔraa woruŋ ma diisiŋ le. Niaa dɔŋsuŋ laa nuhuɔraa bil ba diisiŋ le, aŋ bi jiŋ di nuhuɔra-la dɔŋsuŋ ŋaa Wia tiŋdaaraa ne. ³ Ma dɔŋsu-la ba si kaa tɔ dia, má liliisi ba wiaa. Ba si keŋba tɔ dia ŋii, má liliisi ba wiaa a nage ma kala ne ba kaa tɔ dia ŋii. Ma dɔŋsu-la ba si

to naasiŋ dɔgise maa, má liliisi ba ma wiaa a nage ma kala ne baa dɔgise ɲii. Má ɲaa ɲii, bɛɛ wiaa ma ma he ma miisiŋ le ne a ɲaa kubala. ⁴ Ma nialiŋ si jaa haalaa, má keŋ ma haalaa woruŋ. Haalaa maa, má ma keŋ ma balaba woruŋ. Baalaa, ma sí ma haalaa via koo ma sí ma dɔŋsuŋ haalaa gollo chiche. Ma sí wu-liiliŋ ɲaa, bɛɛ wiaa Wia jaŋ dii nialiŋ síi ɲaa wu-liiliŋ sariya. Nialiŋ ma si via ba haalaa ta, Wia jaŋ dii ba sariya. ⁵ Ma sí faasa cho moribiee kiŋkeŋ. Ku-la kala ma si keɛɛ, má leŋ di ma tuɔŋ toɛ ba nyuŋ. Ŋla ne Wia bul u teniŋ tuɔŋ. U si, “Mi bi jaŋ viama ta. Mi bi jaŋ kɔ di mi lii ma hariŋ.” ⁶ A tiŋ ɲii wiaa, la jaŋ wuo bul ari nyu-duoŋ,

“Wia níi pemi le.

Mi bi jaŋ fá fawulluŋ.

Bɛɛ ne niaa chiche di ba ɲaami?

Nuhuobiine bi wii-kala wuo ɲaami le.”

⁷ Má liisi ma kuhiasiŋ wiaa. Ba ne bul Wia wiaa pipima. Má biine a mu yi ɲii ba si laa Wia wiaa dii a chiiŋ ɲii le a mu suu. Má to ba naabuasuŋ a chiiŋ ɲii le. ⁸ Yesu Kirisito si nage ɲii, u bi jaŋ kɔ duu birima. Faafaa u si nage ɲii, ɲii ne u haa nage ari jiniŋ kala. Maachie maa, ɲii titia ne u jaŋ nage. ⁹ Ma sí leŋe di niaa dɔŋsuŋ keŋ wu-tania ku dagema. Niaa deɛŋba, baa bul kudiilee wiaa ne. Wialiŋ ba síi che di ba dagema bi jaŋ pɛma le. Wialiŋ biba ma titia le pɛ. Ama u maga di ma to Wia. U laħorimo le ma jaŋ keŋ doluŋ. ¹⁰ La nialiŋ si laa Yesu wiaa dii ma to keŋ lee-la ba si kpu kiaa pila. Ba kpu Kirisito daa-gese-la nyuŋ a tiŋ la wiaa ne. U

si suu ŋii, u che kudiilee ne pila la kaa kpa a didii. Nialin sí to wialin Moosis si ŋmuŋsa bil di niaa tuto aa tin tɪŋtɪŋaa lebi-la tuɔŋ, ba bi kudiilee deenba wuo dii. ¹¹ Di nialin si kpu pusun pipi Wia kuhian ní che duu piise niaa disinnin ta, u yie kpu pusun ne a keŋ chalin kaa juu Wia-dia-la sipaan a gaare koru-la nyun. Ama pusu-la ba si kpu, ba yie nyige ta taŋ-la jeen hariŋ ne.

¹² Ŋii ne tii Yesu ma na heen Jerusalem jeen hariŋ duu wuo jon u titia chalin a piise niaa disinnin ta, di ba ŋaa ni-zomɔ Wia teen. ¹³ Yesu dii hiisin ne worun taŋ-la jeen hariŋ, ŋii wiaa má leŋ di la mu lee-la a dii hiisi-la titia. ¹⁴ La he dunia le ne, ama la bi lee kene dunia deen le. Ama la-na, laa gberɛ taŋ-la si jan lii Wia-jaŋ ko ne. ¹⁵ Ŋii wiaa la nialin si wuo suri la nin a bul ari la jin Wia, má leŋ di la to Yesu Kirisito le a dennu bua-na kala le, a leŋ di u yirin yire. ¹⁶ Bua-na kala má ŋaa kukeri a ŋinaa wu-zɔŋŋɔɔ dɔŋɔ le. Kialin ma si kene, má ŋaa pipi dɔŋɔ. Di ma ní ŋaa ŋii, Wia tuɔŋ jan tɔre ma nyun.

¹⁷ U maga ma tuto ma kuhiasin nin a jon ma titia a piba. Má ŋaa ŋii, bee wiaa ba ní beŋma. Maachie ba ne jan dage ŋii ma si tin ma tɪŋtɪŋaa a pi Wia. Di ma ne to ba nin le, ba jan tin ba tɪŋtɪŋaa worun ari tuɔɔrun. Ama di ma ne bi ba nin to, ba tuɔŋ jan chei ma nyun. U ŋii saa bi jan pema le.

¹⁸ Má sul Wia pila bua-na kala. La jima la tuobiinaa kala chese ne Wia teen. Wii-na kala la sí ŋaa le, la yie chiche di la keŋ wutitii ne

aa ŋaa wialiq. ¹⁹ Mii sulma di ma fiɛɛ siiq a sul Wia pimi, di Wia pimi wonɓiinq di mi ko ma teenɓ lima.

Teniŋ wu-buluŋ dideriŋ

²⁰ Mii sul Wia duu pɛma ɛ. U nɛ pi nuu-kala yarifiɛlaa. U nɛ chise la Tiina Yesu Kirisito suuŋ ɛ. Yesu Kirisito nage pie-daari-duo nɛ aa beŋ u niaa nyuŋ woruŋ. U chaliŋ nɛ Wia joŋ a ta niinq la teenɓ. Wii-la u si ŋaa bi jaŋ ɛɛ. ²¹ Mii sul Wia duu pima ku-zoŋ-na kala di ma wuo kaa ŋiŋaa wialiq kala sii tɔɛ u tuoŋ. Wia to Yesu Kirisito ɛ nɛ a ŋaa wiinq deenɓ pima. Má leŋ di la dennu a leŋ di u yiriŋ yire a kaa mu wuu. Ami.

²² Mi naaŋbiiriŋ, mii sulma di ma jegile nii wialiq mi si bula pima. Wu-kuu-bie nɛ mi ŋmuŋsa pima ŋii. ²³ Mii che di ma jiŋ ari la naaŋbie Timoti ba fa si kaa to dia, ba liisu nɛ. Duu nɛ bi diene aŋ ko mi teenɓ, la duu kala jaŋ ko ma teenɓ. ²⁴ Má chuɔɛ ma nihiasiŋ ari Wia niaa kala a pila. La tuoŋ nialiŋ si lii Itali tiŋteenɓ maa chuɔɛma. ²⁵ Wia lahorimo ɛ ma jaŋ hoŋ ari yarifiɛlaa.

**Yesu Kiristito Wu-Zongɔɔ (Ghana)
Sisaala-Tumulung NT Ghana**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sisaala, Tumulung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source
files dated 13 Jun 2022
b3eb8618-120f-5a96-8c1c-1dbc16914330